

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
інформатики та комп'ютерної техніки
Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

навчально-методичної

Каріна НЕМАШКАЛО

СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	05 "Соціальні та поведінкові науки"
Спеціальність	051 "Економіка"
Освітній рівень	другий (магістерський)
Освітня програма	"Міжнародна економіка"

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробник(и):
к.е.н., доц.

Ольга ВІЛЬХІВСЬКА

Завідувач кафедри
інформатики та комп'ютерної
техніки

Сергій УДОВЕНКО

Гарант програми

Людмила ПІДДУБНА

Харків

2023

ВСТУП

Розвиток підприємства залежить від якості управлінських рішень, які виникають в управлінській діяльності і потребують необхідності методологічної, інформаційної і програмної підтримки їх формування. Дуже важливу роль в рішенні цієї задачі відіграють системи прийняття рішень (СПР).

СПР призначені для підтримки багатокритеріальних рішень у складному інформаційному середовищі. При цьому під багатокритеріальністю розуміють той факт, що результати прийнятих рішень оцінюються не по одному, а по сукупності багатьох показників розглянутих одночасно.

Інформаційна складність визначається необхідністю врахування великого обсягу даних, обробка яких без допомоги сучасної обчислювальної техніки практично нездійсненна. У рамках розроблюваної дисципліни «Системи прийняття рішень в міжнародному бізнесі» запропоновано у якості такої інформаційної системи використовувати пакет MS Project.

СПР дозволяє полегшити роботу керівникам підприємств і підвищити її ефективність, прискорити вирішення проблем в бізнесі. Дані інформаційні системи дозволяють підвищити контроль над діяльністю організації. Наявність чітко функціонуючої СПР дає великі переваги в порівнянні з конкуруючими структурами. Завдяки пропозицій, що висувуються СПР, відкриваються нові підходи до вирішення повсякденних і нестандартних завдань.

Метою навчальної дисципліни «Системи прийняття рішень в міжнародному бізнесі» є формування у майбутніх фахівців теоретичних знань в області прийняття управлінських рішень, створення нового проекту, структурування проекту за фазами, використання завдань-віх для подальшого відстеження проекту, визначення вартості завдань проекту та сумарного завдання всього проекту, використання методів визначення ризиків у розкладі, ресурсних та бюджетних ризиків, аналізу перспектив проекту та заходів для досягнення потрібних результатів проекту.

Завданнями навчальної дисципліни є: оволодіння теоретичними та практичними знаннями і узагальнення практичного досвіду роботи розкрити зміст, організаційні форми та методи здійснення діяльності у сфері управління розвитком персоналу організації.

Предметом навчальної дисципліни є інформаційні технології та засоби обробки інформації, що застосовуються при прийнятті управлінських рішень.

Об'єкт навчальної дисципліни є процес побудови є процес побудови аналітичних інформаційних систем на основі сучасних технологій обробки даних та сховищ даних.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Результати навчання та компетентності, які формують навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
PH2.	ЗК1.
PH4.	СК6.
PH7.	СК1.
PH8.	СК6.
PH9.	СК7.
PH10.	СК3.
PH11.	ЗК1, ЗК3, СК6, СК7, СК8.
PH12.	ЗК3, ЗК5, СК7, СК13.
PH13.	ЗК7, СК10, СК13.
PH14.	СК6, СК10, СК13.
PH15.	СК6.
PH16.	СК1, СК13.

де, ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети

ЗК5. Здатність працювати в команді

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем

СК13. Створювати аналітичну систему щодо оцінки ефективності міжнародної економічної діяльності підприємства та ступеня його адаптації до змін зовнішнього середовища

PH2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності

РН4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень

РН7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень

РН8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань

РН9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень

РН10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами

РН11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів

РН12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики

РН13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень

РН14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем

РН15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення

РН16. Обґрунтовувати вибір найбільш ефективних управлінських рішень та бізнес-стратегій розвитку міжнародної економічної діяльності

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Методологічні основи формування системи підтримки прийняття рішень

Тема 1. Методологічні засади формування управлінського рішення.

1.1. Поняття та сутність управлінського рішення, його типологізація та класифікація.

Рішення. Управлінське рішення. Характеристики управлінських завдань. Класифікація рішень. Організаційні рішення.

1.2. Головні моделі та технології прийняття управлінського рішення.

Основні моделі прийняття рішення. Організаційні структури управління проектами. Види та характеристики організаційних структур управління проектами. Функціональна організація. Матрична організація. Переваги проектноорієнтованої організації управління. Способи переходу до проектноорієнтованої форми організації.

Тема 2. Інформаційні системи СПР.

2.1. Огляд сучасних інформаційних систем, що забезпечують управління ІТ-проектами.

Базові і основні функціональні можливості інформаційних систем, що забезпечують управління ІТ-проектами.

2.2. Організаційні структури управління проектами.

Види та характеристики організаційних структур управління проектами. Функціональна організація. Матрична організація. Переваги проектноорієнтованої організації управління. Способи переходу до проектноорієнтованої форми організації.

Тема 3. Планування, формування та розробка ресурсів та вартості проекту.

3.1. Основні процеси в управлінні проектами.

Процеси ініціалізації, планування, виконання, контролю та закриття проекту. Взаємозв'язки процесів.

3.2. Планування вартості проекту.

Вхідні дані для оцінки вартості ресурсів. Методи та засоби оцінки вартості. Результати оцінки вартості. Визначення вимог до обладнання та матеріальних ресурсів.

Тема 4. Аналіз і оптимізація бюджету проекту.

4.1. Забезпечення та контроль якості проекту.

Аналіз проекту. Оцінювання зразка. Альтернативний розрахунок. Порівняння з аналогами. Інспекції. Графіки контролю. Діаграми Парето.

4.2. Статистичне моделювання.

Аналіз тенденцій. Поліпшення якості. Переробка. Коригуючі дії.

Тема 5. Виявлення та управління ризиками.

5.1. Поняття та загальні принципи аналізу ризиків.

Загальні принципи аналізу ризиків. Оцінка ймовірності ризикової події. Методи визначення рівня ризику. Методи зниження рівня ризику. Розробка плану управління ризиком.

Змістовий модуль 2. Розробка інвестиційного проекту та його аналіз.

Тема 6. Характеристика систем керування проектами.

6.1. Автоматизація процесів бізнес-планування і стратегічної оцінки бізнесу на підприємствах.

Управління процесом виконання проекту. Моніторинг і контроль проекту. Визначення відхилень від плану проекту.

6.2. Опорний план як основа для контролю за виконанням проекту. Показники виконання робіт. Прогнозування остаточної вартості проекту. Створення загальної системи контролю за змінами.

Тема 7. Сучасні підходи до розробки і впровадження інформаційних систем на підприємствах.

7.1. Оцінка вартості проекту.

Організаційні структури управління проектами. Види та характеристики організаційних структур управління проектами. Функціональна організація. Матрична організація.

7.2. Переваги проєктноорієнтованої організації управління.
Способи переходу до проєктноорієнтованої форми організації.

Тема 8. Стратегічні моделі керування підприємствами в інформаційних системах.

8.1. Існуючі стандарти розробки проєктів. Стандарти управління розробкою програмного забезпечення (COBIT, MOF, MSF, ITIL, PMBOK, ISO 12207, ISO 15504, ISO 9001).

8.2. Аналіз життєвого циклу проєкту згідно зі стандартом PMBOK та стандартами ISO 12207.

Зв'язок управління проєктом зі знаннями програмної інженерії Guide to the Software Engineering Body of Knowledge (SWEBOK), IEEE 2004.

Перелік практичних (семінарських) та / або лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) та / або лабораторних занять / завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Завдання 1. Принципи планування проєкту. Структурне планування.	Розробка структурного плану проєкту. Техніка і методи планування послідовності дій проєкту.
Завдання 3. Робота з ресурсами.	Планування персоналу. Планування реалізації проєкту у часі. Планування витрат проєкту.
Завдання 4. Планування бюджету проєкту. Аналіз ризиків.	Визначення черговості та напрямків використання ресурсів проєкту (робочої сили і матеріалів);
Завдання 5. Відстеження проєкту.	Метод критичного шляху (Critical Path Method - CPM).
Завдання 6. Створення та підготовка звітів	Формування звітів.

3. Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Завдання 1. Розробка структури проєкту.	Планування послідовності здійснення проєктних завдань (або етапів проєкту).
Завдання 2. Планування ресурсів в проєкті.	Визначення необхідних ресурсів проєкту - персоналу, матеріалів, технологій.
Завдання 3. Аналіз і оптимізація бюджету.	Планування витрат проєкту. Забезпечення фінансування проєкту.
Завдання 4. Аналіз ходу робіт.	Встановлення термінів або тимчасових рамок проєкту.
Завдання 5. Створення фінансового звіту.	Розробка структури звіту.

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та / або лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

При проведенні лекцій використовуються словесні та наочні методи навчання, а саме ілюстрування, демонстрування наочного матеріалу із відповідним словесним поясненням та супроводом.

Методи передачі та сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні та аналітичні.

Методи самостійного оволодіння знаннями студентів, формуванням умінь і навичок:

- продуктивні – проблемні (теми 2, 3, 4, 6),
- репродуктивні – пояснювально-ілюстративні (теми 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8).

Методи, що сприяють успішному засвоєнню знань, умінь: розв'язання типових задач, виконання вправ, конспектування лекцій, розробка структури проєкту.

За організаційним характером навчання:

- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (теми 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8);
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (теми 3, 4, 5);
- методи контролю та самоконтролю у навчанні (теми 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8).
- бінарні, поєднання теоретичного, наочного, практичного матеріалу (теми 3, 4, 5).

В умовах змішаної форми навчання подання лекційного матеріалу та/або проведення лабораторних занять та групових та індивідуальних консультацій відбувається з використанням платформ Zoom, в умовах звичайної аудиторної форми заняття проводяться очно, в аудиторіях та комп'ютерних залах.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

- 1) Поточний контроль

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, лабораторних занять, тестових завдань та контрольних робіт і оцінюється сумою набраних балів. Мінімальна кількість балів за результатами контролю поточної успішності складає 35 балів, ця сума балів дозволяє студенту отримати допуск до заліку. Максимальна 60 балів.

Контроль засвоєння студентами навчального матеріалу на лекційному занятті здійснюється шляхом концентрації уваги студентів постановкою питань за раніше вивченим матеріалом, пов'язаним з тематикою лекції.

Оцінювання лабораторних робіт включає оцінювання захисту лабораторної роботи у відповідності до плану навчальної дисципліни. Загальна кількість балів – 50.

Самостійна робота студента включає виконання домашніх завдань. Оцінка за домашнє завдання отримується студентом при наявності виконаного завдання без помилок. Загальна кількість домашніх завдань – 1. Загальна кількість балів – 30.

Тестовий контроль проводиться на комп'ютері з застосуванням системи дистанційного навчання у автоматичному режимі. Тести складаються з 15 – 20 завдань та обмежені за часом їх виконання. Студент має тільки одну спробу для виконання тестових завдань. Максимальна оцінка за виконання тестових завдань за модулями становить 10 балів.

Оцінювання та проведення контрольних робіт відбувається з застосуванням системи дистанційного навчання, контрольна робота тематичного модуля включає теоретичні та практичні завдання та загальна кількість балів за контрольні в змістовних модулях складає 10 балів.

Оцінка за проміжні тестові та контрольні завдання виставляється після закінчення календарного строку, відведеного на виконання завдання.

2) Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового заліку. Залік виставляється як загальна сума балів, набраних за результатами поточного та модульного контролю. Максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік – 60 балів.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Системи і методи підтримки прийняття рішень [Текст] : підручник / [уклад.: П. І. Бідюк, О. Л. Тимощук, А. Є. Коваленко, Л. О. Коршевніук] ; Електронне мережне навчальне видання; КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/48418/1/Systemy_i_metody_pidtrymky_pryniattia_rishen.pdf

2. Гришина В. В. Інформаційно-комунікаційні бар'єри системи управління / В. В. Гришина, К. Є. Бабенко // Причорноморські економічні

студії. – Одеса, 2020. - Вип. 50. - С.184–189. Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23663>

3. Зачко О. Б., Івануса А.І., Кобилкін Д.С. Управління проектами: теорія, практика, інформаційні технології. – Львів: ЛДУ БЖД, 2019. – 173 с

4. Бринза Н. О. Використання моделей експертного аналізу для оцінювання стану ІТ-галузі України / Н. О. Бринза, О. В. Вильхивська // Інформаційні системи та технології : монографія / за заг. ред. В. С. Пономаренка. – Харків : ФОП Бровін О. В., 2019. – С. 7–21. Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22451>

Додаткова

5. Зачко О. Б. Моделі управління безпекою інфраструктурних проектів на стадії планування / О. Б. Зачко, Д. С. Кобилкін, Р. Р. Головатий // Вісник НТУ «ХП». Серія: Стратегічне управління, управління портфелями, програмами та проектами. – Харків : НТУ «ХП», 2019. – № 2 (1327). – С. 43–49. Бібліогр.: 22 назв. – ISSN 23114738.

6. Ivanusa A. «Project of forming «culture and safety» of the airport» // MATEC Web of Conferences, V. 247, 00045 (2018)

7. Селезньова Г. О. Ефективність системи управління підприємством [Електронний ресурс] / Г. О. Селезньова, І. Я. Іпполітова // Інфраструктура ринку. – 2020. – Вип. 39. – С. 238-244. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22851>

8. Селезньова Г. О. Оцінювання ефективності системи управління підприємством [Електронний ресурс] / Г. О. Селезньова, І. Я. Іпполітова // Ефективна економіка. – 2020. – № 3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22854>

Інформаційні ресурси

9. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5437>